

MUHKEM MÜTEŞABİH ÂYETLERİ NASIL BİRBİRİNDEN AYIRACAĞIZ?*

Cevap: Kısaca söyleyeyim. Muhkem, sağlam, anlamı açık demektir. Bu bakımdan Kur'ân'ın tamamı muhkemdir. Çünkü Kur'ân'da anlaşılmayacak bir âyet yoktur. Öyle görünenler varsa onları aslında insanlar yorumlarıyla zorlaştırmaktadırlar. Yoksa âyetlerin dil itibarıyla anlamları gayet net ve açıktır. Bazı Sure başlarında bulunan harfler Müteşabih gibi görünür ise de aslında bunlar âyet değil, harftir. Konuya dikkati çekmek için uyarı harfleridir. Hiçbir dilde harflerin manası olmaz. Harflerin yan yana gelip oluşturdıkları sözcükler anlam taşır. Yoksa harfler boğazdan çıkan ses işaretleridir.

Zümer Suresi'nin 23'ncü âyetinde geçen Müteşabih kelimesi ise "Sözlerin en güzeli olan" Kur'ân âyetlerinin, güzellikte, açıklıkta birbirine benzer olduğunu ifade etmektedir. İki söz bazı bakımlardan birbirine o kadar benzer ki, âdetâ birbirinden fark edilemez olur. Meselâ bazı ikizler birbirine o kadar benzer ki Hasan'la Hüseyin birbirinden ayırt edilemez. İşte bu durumda acaba şu hangisidir şeklinde bir tereddüde yol açar. İşte terim olarak Müteşâbih kelimesi bu anlamda kabul edilmektedir.

Ama Kur'ân'da bu anlamda bir müteşâbih bulunduğundan söz edil-mez. Âl-i İmran Suresi'nin 7. âyetindeki müteşâbih sözü, Kitâb'ın, temsil yoluyla anlatımında kapalılık bulunan bazı âyetlerinin kasti olarak peşine düşen, onları istedikleri biçimde yorumlayarak çarpıtmaya çalışan din uzmanları kınanmaktadır. Şunu iyi bilmeliyiz ki söz konumuz olan o âyette kastedilen Kitâb, Kur'ân değil, Hz. Musa'ya verilmiş olan Tevrat'tır. Oradaki müteşabih (anlamında kapalılık bulunan) âyetler de asla Kur'ân âyetleri değil, Kur'ân öncesi Kitâb'ın âyetleridir. Yoksa Hz. Peygamber döneminde hiç kimse Kur'ân âyetlerini istediği gibi yorumlamaya kalkmamıştır, zaten henüz Kur'ân bilimleri üzerinde uzmanlaşma da başlamamıştı. Peygamber'in sahâbîleri, bütün içtenlikleriyle Kur'ân'ın âyetlerine teslim oluyorlar ve onu okudukları zaman büyük bir sevinç ve huzur duyuyorlardı. Peygamber'in huzurunda hiç kimse âyetleri çarpıtma cesaretini gösteremezdi. Onun için bu âyetin muhatabı Saadet asrının Müslümanları değil, yorumlarıyla Kitâb'ın özünü bozan Kitâp ehli din bilginleridir.

*yazı arşivden alınmıştır